Redactioneel

Dike van de Mheen · Erik Bulten

Voor u ligt het themanummer ‘Middelengebruik en huiselijk geweld’. Wij zijn er als gastredacteurs trots op dat we met het tijdschrift *Verslaving* dit onderwerp met een heel themanummer op de kaart kunnen zetten. We zijn benieuwd wat u vindt van het resultaat.

Het begrip huiselijk geweld wordt gedefinieerd als alle vormen van geweld in de ‘huiselijke kring’. Het gaat dus niet om de locatie, maar om wie de pleger is of de plegers zijn. Het geweld kan dus binnen een gezin, thuis of op andere plekken plaatsvinden. Belangrijke voorbeelden zijn partnergeweld en kindermishandeling. Aan deze vormen wordt in dit themanummer extra aandacht besteed.

Huiselijk geweld is een omvangrijk probleem. Bijna een op de tien Nederlanders bleek in een periode van vijf jaar tijd slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld. Jaarlijks worden in Nederland zestig- tot tweehonderdduizend volwassen slachtoffer van huiselijk geweld. Er wordt geschat dat bij elke duizend kinderen 34 gevallen van kindermishandeling voorkomen (zoals gemeld bij de hulpverlening). Het werkelijke aantal ligt waarschijnlijk veel hoger. Uit Belgisch onderzoek blijkt dat een op de zeven vrouwen en een op de tien mannen te maken heeft met partnergeweld. Huiselijk geweld heeft ernstige gevolgen, zoals slechtere gezondheid, psychische stoornissen, seksuele problemen, lichamelijk letsel, slaapproblemen en middelenmisbruik. Om huiselijk geweld te voorkomen en goed te behandelen is inzicht nodig in de risicofactoren. Middelengebruik is een van deze risicofactoren. Ons themanummer richt zich daarop.

In dit nummer vindt u vier artikelen die elk een ander aspect van het thema behandelen; bij elkaar een gevarieerd beeld. Het eerste artikel is een literatuuroverzicht. *Vandhani Choenni*, *Dike van de Mheen* en *Alice Hammink* geven een over-

D. van de Mheen (✉)
Rotterdam, Nederland
e-mail: vandemheen@ivo.nl

E. Bulten
Nijmegen, Nederland

zicht van onderzoeken die in de internationale literatuur gevonden zijn over het verband tussen alcohol- en cannabisgebruik en het plegen van partnergeweld of kindermishandeling. Alcoholgebruik blijkt gerelateerd aan zowel partnergeweld als kindermishandeling. Voor cannabisgebruik zijn er aanwijzingen, maar het verband is minder duidelijk. Een belangrijke bevinding is dat goed longitudinaal onderzoek schaars is. De auteurs besluiten met de aanbeveling dat screening op huiselijk geweld in de zorg en maatschappelijk opvang nodig is.

Fleur Kraanen en *Lieke Nentjes* gaan daar op in in het tweede artikel. Ze laten zien dat de J-IPV, een door hen ontwikkelde screener om partnermishandeling op te sporen in de verslavingszorg, een valide instrument is. De auteurs geven daarnaast bruikbare tips over de implementatie van de screener en hoe te handelen wanneer een cliënt positief scoort op de J-IPV.

Het derde artikel, van *Nicolle Prevoo* en *Erik Bulten*, gaat in op de praktijk van de behandeling van cliënten in de verslavingszorg met middelengebruik en/of afhankelijkheid, wanneer daarnaast sprake is van huiselijk geweld. Zij maken duidelijk dat screening en een integrale aanpak noodzakelijk zijn. De hulpverlening moet erop gericht zijn om daders, slachtoffers en eventuele kinderen bij de behandeling te betrekken. De auteurs concluderen dat we nog niet kunnen spreken van een geslaagde integrale aanpak van huiselijk geweld en verslaving; een ‘one size fits all’-model bestaat niet. Hoe dan ook is een goede samenwerking in de keten van groot belang.

Het vierde en laatste artikel, van *Tom Evenepoel*, is een empirisch onderzoek waarin gegevens van de Vlaamse DrugLijn (een hulp- en informatielijn) worden gebruikt om een indicatie te krijgen van de aard en omvang van het samengaan van problematisch middelengebruik en huiselijk geweld. In deze monitor is onder meer in kaart gebracht wat de frequentie en soort van het geweld is, wie pleger en slachtoffer zijn en met welke drug het geweld samengaat. Enkele opvallende zaken: slechts een minderheid van de meldingen betreft eenmalig gepleegd geweld, bijna twee derde van de plegers woont bij het slachtoffer in huis, psychisch geweld en lichamelijk geweld wordt bijna even vaak gemeld en ouders blijken ook regelmatig slachtoffer te zijn. Als soort middel worden alcohol, cannabis, cocaïne en speed het meest genoemd. De cijfers zijn afkomstig uit de specifieke setting van de DrugLijn, maar geven wel een indicatie van de aard van de problematiek.

Wij hopen met dit themanummer meer inzicht te geven in de verschillende facetten van het onderwerp middelengebruik en huiselijk geweld, om op die manier een bijdrage te leveren aan een betere preventie en behandeling van de problematiek. Wij wensen u veel leesplezier!

Prof. dr. D. van de Mheen is directeur van het IVO Instituut voor Onderzoek naar Leefwijzen en Verslaving en hoogleraar aan het Erasmus MC Rotterdam en de Universiteit Maastricht.

Dr. E. Bulten is hoofd diagnostiek, onderzoek en opleiding bij de Pompestichting en onderzoeker bij het Behavioural Science Institute van de Radboud Universiteit Nijmegen.